

FORSÅVASSDRAGET- 2017

videoovervåking

Bestand & Beskatning

Robin
Sommerset
02.05.2018

Forsåvassdragets Elveeierlag SA
Ballangen kommune- Nordland

Sesongen 2017 ble en nær middels sesong med oppgang av laks i laksetrappa. Totalt innsig fortsatt betydelig under middels. Høyeste gytebestand av holaks siden 1999. Fortsatt lav beskatning av laks. Gytebestandsmål oppnådd med 202%.

FORORD

Videoovervåkingen ble i 2017 finansiert av Forsåvassdragets Elveeierlag SA.

Forside bilde viser området nedenfor Forsafossen etter fjerning av steinfylling. Overskuddsmasse fra bygging av laksetrappa ble i sin tid plassert langs elvebredden nedstrøms. Denne fyllingen har i de senere år blitt beveget i og sto i fare for å rase ut i elva. Deler av dette området ble stengt for fiske i 2017, grunnet fare for liv og helse. I midten av august måned ble arbeidet med fjerning av steinmasser utført. Elvebredden hvor de tidligere steinmasser var plassert ble rensket og tilbakeført til en mer naturlig tilstand, slik elvebredden var før bygging av laksetrappa.

Bildet 1. Viser gravemaskin under arbeid med fjerning av tidligere utlagt steinfylling langs elvebredden. Vannføring ca. $8\text{m}^3/\text{sek}$ på tidspunktet.

Innhold

FORORD.....	1
FORSÅVASSDRAGETS ELVEEIERLAG SA	3
OPPGANG LAKSETRAPP	3
FANGST.....	6
LAKS	7
SJØØRRET.....	9
SMOLT PREDASJON.....	10
LUS	10
OPPDRETTSLAKS.....	10
PUKKELLAKS.....	11
OVERVÅKING AV LAKS I MELKEELVA.....	11
GYTEBESTANDSMÅL	13

Forsåvassdraget- 2017

FORSÅVASSDRAGETS ELVEIERLAG SA

Forsåfossen laksetrapp ble åpnet 28. mai og stengt 12. november 2017. Videoovervåkingen ble avsluttet 20. oktober. Vedlikehold av laksetrappa ble utført i mai måned, herunder tetting av nye hull og sprekker. Deler av laksetrappa er i svært dårlig forfatning og er avhengig av årlig vedlikehold for å fungere. Vedlikeholdet med tetting av hull og sprekker må anses som en midlertidig nød reparasjon. For permanent reparasjon kreves det en betydelig investering.

Videoregistrering av fiskeoppgangen forløp uten tidsavbrudd. For sesongen 2017 ble all fisk registrert med kontinuerlig videoovervåking i Forsåfossen laksetrapp.

OPPGANG LAKSETRAPP

Tabell 1- oppgang i Forsåfossen laksetrapp fordelt på måned, art og størrelse. All fisk er registrert med kontinuerlig videoovervåking.

	Juni	Juli	August	September	Oktober
<65cm	29	130	59	9	2
65-90cm	78	51	21	9	1
>90cm	6	3	0	4	0
Sum laks	113	184	80	22	3
Sjørret	2	65	98	46	17
Sum	115	249	178	68	20

Tabell 2- total oppgang.

	Antall fisk
<65cm	229
65-90cm	160
>90cm	13
Antall laks	402
Sjørørret	228
Totalt antall	630

Total oppgang i Forsåfossen fisketrapp var **630** fisk, derav **402** laks og **228** sjørørret.

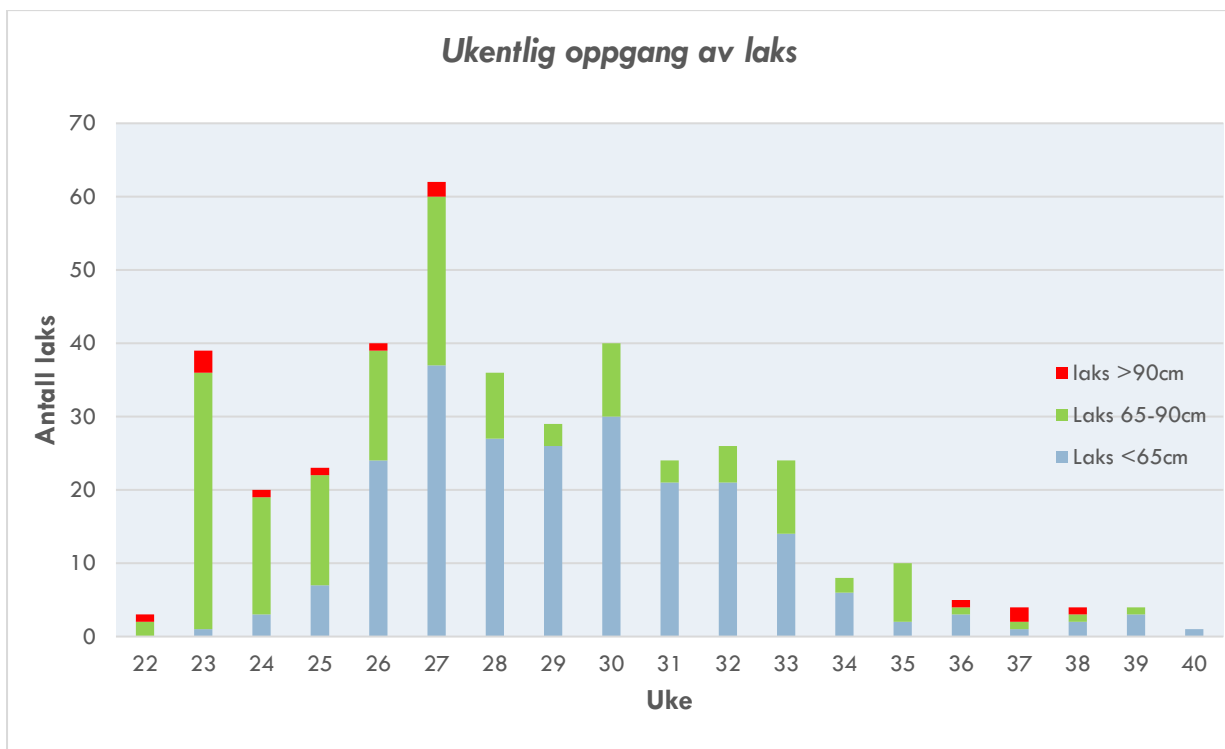
Dette er 89 flere laks og 60 færre sjørørret en i 2016.

Fastsettelse av fisken lengde er gjort med måling av fiskens lengde på videoskjermen og multiplisert med en faktor utfra kameraets synsbredde. Dette viser seg å gi tilfredsstillende mål på fiskens lengde. Største registrerte laks var i år 104 cm lang, mens største sjørørret var 62 cm lang. Det var et tidlig innsig av laks i 2017. Allerede 20 mai var det små stimer med laks på elva. Over 50 laks hadde passert videokamera til 15 juni, nesten bare mellomlaks. Oppgangen i juni endte på 113 laks, dette er rekord for juni måned. Til sammenligning kan det legges til at registrert antall laks i juni 2017 var like mange som for *hele* sesongen 2011. Juli ble en laber måned med bare 184 laks, det er smålaksen som mangler. Noe bedre august måned en tidligere.

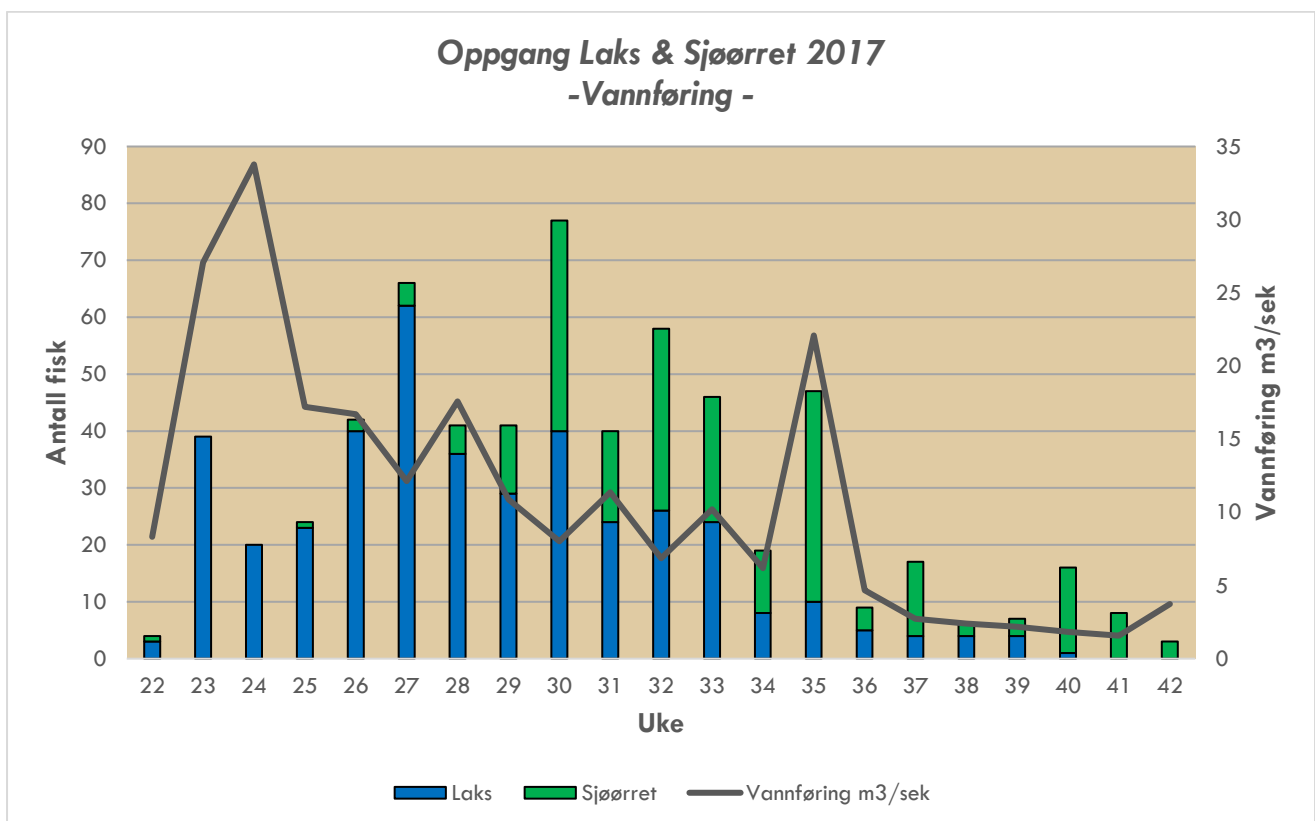
Oppgangen av sjørørret var lavere enn normalen for de siste årene i juli og august, og sviktet totalt i september.

Bilde 2. Viser en mellomlaks, i god kondisjon. lengde 72cm. laksen passerte videokamera 1.juli kl. 1536.

Figur 1. Viser ukentlig oppgang av laks registrert i laksetrappa på video. Fordelt på laks under 65 cm, laks mellom 65-90cm og laks over 90cm.

Figur 2. Viser antall laks og sjørret som ble registrert i laksetrappa på ukebasis. Vannføring i m³/sek for Forsåelva vises sekundær aksis. Vannføringen i Forsåelva er beregnet utfra fra NVE stasjon 172.5, med resterende nedbørsfelt lagt til. Data fra stasjon 172.5 er ikke kvalitetssikret av NVE. Til beregning av vannføring for resterende nedbørsfelt er vannslipp fra Børsvatn og avrennings data pr.km² fra stasjon 172.5 brukt. Dette kan gi noe usikkerhet i tallgrunnlaget for Forsaelva.

Risikoen tyder å være størst for overestimering ved snøsmelting og underestimering ved kraftig nedbør. Høy vannføring gjennom store deler av sesongen. Flomtopper i juni og i slutten av august med vannføringer på henholdsvis 34 og 22 m³/sek. Laveste vannføring i fiskesesongen var i uke 34 med 6,2m³/sek.

FANGST

For sesongen 2017 ble fiskereglene vedtatt for sesongen 2015 og 2016 opprettholdt. Formålet var å fortsatt ha en lav beskatning slik at gytebestandsmålet i størst mulig grad skulle oppnås.

Fiskesesongen varte fra 15-06 til 31.08

All laks over 65 cm var fredet hele sesongen, i tillegg var det «lett» fiske i fluesonen nedenfor Forsåfossen laksetrapp. Fortynget flue, snører, og fortom er forbudt.

Tiltakene fungerer etter hensikt og de fleste fiskerne er positiv til reglene.

Beskatningen av laks ble også i 2017 lav, og med høy gjenutsetnings prosent.

Tabell 3. Viser antall solgte fiskekort, antall innleverte fiskekort og antall døgn fisket i vassdraget.

Korttype	Solgt	Innlevert	% innlevert	Fiskedøgn
Døgn	65	58	89	65
Sesong	60	57	95	453
Uke	15	14	93	35
Totalt	140	129	92	553

Tabell 4. Viser innrapportert fangst over og under Forsåfossen laksetrapp, 2017. Avlivet og gjenutsatt fisk. Fangstrappering 92%

Sted	Avlivet								Gjenutsatt							
	<3kg		3-7kg		>7kg		Sjørørret		<3kg		3-7kg		>7kg		Sjørørret	
	Tall	Vekt	Tall	Vekt	Tall	Vekt	Tall	Vekt	Tall	Vekt	Tall	Vekt	Tall	Vekt	Tall	Vekt
Over	25	46,7	0	0	0	0	12	15,6	2	3,2	3	12,2	0	0	0	0
Under	32	52,5	4	19,8	1	7,0	12	14	8	14,9	14	59,5	1	8	8	6,8
Sum	57	99,2	4	19,8	1	7,0	24	29,6	10	18,1	17	71,7	1	8	8	6,8

Tabell 5. Viser antall kg innrapportert avlivet og gjenutsatt laks samt prosent gjenutsatt laks. Fangstrappering 92%.

	Avlivet laks/kg	Gjenutsatt laks/kg	% Gjenutsatt
Over laksetrapp	46,7	15,4	25
Under laksetrapp	79,3	82,4	51
Sum vassdrag	126 kg	97,8 kg	44

Tabell 6. Viser beskatning av laks av totalt innsig og av oppgangen i laksetrappa. Totalt innsig er oppgang + innrapportert fangst nedenfor laksetrappa. Beskatningen vises både i antall % fisk og på % vektbasis. **Fangstrapportering 92 %**

	Antall	Avlivet	Vekt	Beskatning/ antall	Beskatning/vekt
Totalt innsig	439	62	126	14,1 %	10 %
Oppgang laksetrapp	402	25	46,7	6,2 %	4 %

LAKS

Det ble historisk sett en nær middels laksesesong basert på oppgangen av 402 laks i laksetrappa.

Gjennomsnittet for årene 1996-2005 er på **464** laks. Totalt innsig betydelig under middels med 439 laks mot **648 laks** som snitt for årene 1996-2005. For siste 10 års snitt 2007-2016 havner 2017 sesongen godt over gjennomsnittet både på oppgang og total bestand.

For å kunne nå snittet for periode 1996-2005, måtte innsiget i 2017 ha økt med i overkant av 200 laks.

Det er i hovedsak en reduksjon av smålaks som innvirker negativt på statistikken. Antall mellomlaks hadde en god økning og fortsetter den positive trenden.

Tabell 7. Viser innsig av laks og størrelsesgruppering, for de oppsatte perioder. Perioden 1996-2005 er satt som referanse på hva vassdraget skal produsere av laks. Denne perioden inneholdt dårlige år, middels år og toppår. De periodene uten tall på storlaks er storlaks og mellomlaks slått sammen, dette grunnet ufullstendig datagrunnlag på fordelingen mellom de to størrelsesgruppene. Innsig/total bestand er beregnet ut fra registrert oppgang i laksetrappa + fangst nedenfor trapp, justert til 100% fangstrapportering. Sikkerheten i tallgrunnet er vurdert som tilfredsstillende/god for årene 1996-2000 og meget god for årene 2001-2017.

Periode 10år-5år	Innsig - gjennomsnitt Antall laks	Smålaks	Mellomlaks	Storlaks	% bestand av perioden 1996-2005	Antall år oppnådd GBM for perioden
1996-2005	648	533	115	-	100%	7/10
2006-2015	331	236	88	7	51 %	3/10
1996-2000	767	664	103	-	118 %	4/5
2001-2005	530	398	132	-	82 %	3/5
2006-2010	340	256	80	4	52 %	0/5
2011-2015	321	216	95	10	49 %	3/5
2016-2017	401	237	150	13	62 %	2/2

Tabell 8. Viser det totale innsiget av laks til vassdraget for de tre beste årene, de tre dårligste årene og de tre siste årene. Innsiget beregnes ut fra registrert oppgang i laksetrappa + fangst nedenfor trapp, justert til 100% fangstrapportering. Legg merke til at de 3 beste årene var på rad, og de 3 dårligste var alle innenfor 5år.

3 beste år	Innsig antall laks	3 dårligste år	Innsig antall laks	3 siste år	Innsig antall laks
1998	801	2007	291	2015	391
1999	1172	2009	268	2016	358
2000	847	2011	189	2017	442
<i>Gjennomsnitt</i>	940	<i>Gjennomsnitt</i>	249	<i>Gjennomsnitt</i>	397

Som tabellene ovenfor viser er laksebestanden i dag langt fra størrelsen den normalt skal ha.

Gytebestanden i vassdraget var i 2017 høy og oppgangen i trappa nær middels. Dette er grunnet sterkt redusert fangst nedenfor laksetrappa som følge av de restriksjoner som elveeierlaget og fylkesmannen i samarbeid har innført. Potensialet til produksjon av laks i Forsavassdraget er betydelig høyere en siste års innsig av laks viser.

Siste toppår for laks i vassdraget var i 2005, det er 12 sesonger siden. I denne perioden var det heller ingen gode eller over middels sesonger. Av de 12 siste sesongene hadde hele 10 av dem ett innsig av laks som var lavere en den dårligste sesongen i perioden 1996-2005. kun sesongene 2006 og 2017 hadde ett høyere innsig av laks. Denne negative utviklingen var lenge ett lite mysterium.

Forsavassdraget var i flere år det beste laksevassdraget i Ofoten regionen.

Høy beskatning eller lavere sjøoverlevelse kunne ikke alene forklare reduksjon. Sammenlignbare vassdrag i regionen viste ikke samme negative utvikling. De kunne vise til flere normale sesonger og enkelte toppår, blant annet i Varpavassdraget og Tjeldelva. Tjeldelva som er nabovassdraget til Forsavassdraget i Ballangen kommune hadde i 2017 ett toppår med en bestand på ca. 1000 laks, det er over dobbelt så mange som Forsavassdraget.

Det er flere indikasjoner som trekker i retning at reduksjon av laksebestanden har sin årsak i vassdraget. Som tidligere beskrevet i rapporter fra ungfisk-undersøkelser i vassdraget, skjedde det en omfattende tilslamming av gyteområdene i Sørrelva på første halvdel av 2000 tallet. Dette er den mest sannsynlige årsak og forklaring, som vi vet om i dag, som kan gi slik langvarig reduksjon av laksebestanden i vassdraget. Gyteområdene har i de siste 8 årene forbedret seg i kvalitet og areal, å mye av tilslammingen er borte. Likevel er det fortsatt enkelte større områder (totalt flere 1000m²) med sedimenter av sand som det tidligere var ren gytegrus på. Moderat økning av laksebestanden de

siste årene kan ha årsak i økt gyteareal og bedre kvalitet på gyteområdene som igjen gir høyere produksjon av laks.

For å få laksebestanden tilbake til opprinnelig størrelse bør det undersøkes og vurderes om tiltak i form av utlegging av gytegrus kan gjøres. Eventuelt skånsom fjerning av sanden. Det er flere områder med ett tynt lag sedimentert sand over gytegrusen. Økt gyteareal i Forsaelva bør også vurderes, der tyder antall gytefisk å ha oversteget grensen for tilgjengelig areal med god kvalitet.

SJØØRRET

Betydelig færre sjøørreter en i 2013-2016. Kun 228 sjøørret ble registrert mens det i 2014 var en oppgang på 457. Andelen gytemoden ørret (sjøørret over 40cm) var 92 i 2015 og 57 i 2016, i 2017 ble 66 fisk over 40 cm registrert. Største ørret var 61 cm lang. De virkelige store sjøørretene som ble observert og registrert vassdraget på 80-90 tallet og utover 2000 tallet har vært helt fraværende de siste årene. Vi må tilbake til 2013 for å finne siste storørret, den ble registrert på video og målt til 92cm. Ørret mellom 60 og 80 cm og enkeltindivider fra 80- opp mot 100cm var årlig registrert i laksetrappa tidligere, i hovedsak i september måned.

Færre førstegangsvandrere er årsaken til lavere oppgang de siste årene. Antall sjøørret mellom 20-30cm har gått ned de siste 3 årene, fra 240 stykk i 2014 til kun 80 stykk i 2017.

Det ble fisket 12 sjøørret nedenfor trappa med snittvekt på 1,15 kg.

Det som er sikkert er at sjøørreten nå, over 35 år etter fisketrappa åpnet, har etablert seg og gyter i vassdraget og smolt vandrer ut. Om det i fremtiden blir en god og fiskbar bestand av sjøørret i vassdraget er usikkert, men det er viktig å legge til rette for det med å holde fisketrykket etter arten lavt.

Tabell 9. Viser registrert oppgang av sjøørret i Forsafossen fisketrapp for årene 2013-2017. sjøørret over 40cm lengde registreres som gytefisk og brukes som tall på gytebestanden. *kun tall for august til oktober, ingen videoregistrering i juni og juli for sjøørret. Kontinuerlig videoovervåking av all fisk i vassdraget startet august 2013.

	2013	2014	2015	2016	2017
20-30cm	112	240	108	141	80
30-40cm	134	154	84	90	82
>40cm	57	63	92	57	66
Sum år	303*	457	284	288	228

SMOLT PREDASJON

Utløp og munningsområdet fra Forsåelva og ut i fjorden er svært kort og hvor det raskt blir dypt hav, og flo sjø går helt opp til Forsåfossen og laksetrappa. Om våren og for-sommeren i tiden hvor smolten vandrer ut av vassdraget samler det seg opp store mengder sei og noe torsk i utløpet. Dette er også kjent fra mange andre vassdrag i Norge. Vi har alltid hatt mistanke om at dette forårsaker høy predasjon på utvandrende smolt. Vi har observert dette i mange år hvor sei går og beiter på smolt i munningen. Stimer med smolt har blitt jaget opp på land og større flak med sei følger etter stimer med smolt fra munningen og utover havet i aggressivt tempo. Visuelt på overflaten vises seiens predasjon på smolt med en adferd som er ganske lik predasjon på sildunger og små makrell. I juni 2017 ble det gjort noen små forsøk på å undersøke om seien er en stor predator på smolt. Stor elv gjorde det noe vanskelig, men i ett kort forsøk ble det fisket 6 stykk sei på elvestrømmen, hvorav 4 hadde smolt i magen. Den seien som hadde spist flest, hadde hele 12 laksesmolt i magen. Til sammen hadde de 4 fiskene spist 22 smolt. Dette er svært urovekkende når det oppholder seg flere hundre og til tider ett 1000 talls sei i munningen. Slike ansamlinger av sei finner vi også lengre ut hvor fjorden smalner til og gir sterke tidevannsstrømmer. I disse områdene hvor all smolt må passere smale straumsterke passasjer før den når ut til åpent hav, er det sannsynlig også høy predasjon. Dødelighets rate for smolt på vei ut fjorden kan spekuleres og diskuteres, men det er ikke overraskende om den er høyere en fra andre vassdrag i regionen. Ved smoltutvandringen i 2018 skal det gjennomføres ett større forsøk med innsamling av data for seiens predasjon på smolt. Forsøket gjennomføres med stangfisking av sei i elvemunningen i de perioder smolten vandrer ut fra vassdraget.

LUS

Generelt lite lus på laksen denne sesongen. Samtidig var påslaget av lus på førstegangs vandrende sjørret høyt, utfra visuelle observasjoner og tilbakemeldinger fra fiskere. Større sjørret hadde lite lus og var i god kondisjon. Det er likevel grunn til bekymring for den trolig høye lusemengden på små sjørreten også i år, og hvorvidt det kan innvirke negativt på etableringen av sjørretbestanden i vassdraget.

OPPDRETTSLAKS

Det ble gjennomført overvåkingsfiske i oktober 2017. 35 laks ble tatt skjellprøver av i Sorelva og Melkeelva. 2 dem ble klassifisert som oppdrett, det gir 5,8% oppdrettslaks av bestanden. På videoovervåkingen ble det registrert 8 oppdrettslaks, alle i perioden 19.08-03-09. det utgjør 2% av laksebestanden. 2 av de 8 oppdrettslaksene ble tatt ut av trappa og avlivet. 5 av de resterende 6

oppdrettslaksene passerte kamera i løpet av få timer på samme dag. Vi klarte ikke å registrere dette tidsnok til å kunne fange de inn før de hadde passert trappa og vandret ut i elva igjen.

Fra sportsfisket ble det totalt fanget og avlivet 18 oppdrettslaks i fiskesesongen. Alle ble fanget nedenfor Forsåfossen laksetrapp og tatt skjellprøve av. Etter sesongslutt ble det gitt tillatelse til fiske etter oppdrettslaks i Forsåelva, 3 oppdrettslaks ble fanget og avlivet. Dessverre førte kraftig vannstigning til vanskelige forhold i begynnelsen av september.

PUKKELLAKS

For første gang i historien ble det registrert pukkellaks på kamera i laksetrappa, totalt 8 pukkellaks ble registrert opp fra 23.07 til 10.08. Den 10. august ble trappa stengt i 1. time og 5 pukkellaks ble tatt ut med håv. Disse var da helt gytemodne. De resterende 3 laks klarte vi ikke å fange, men de ble observert i en dyp kumme/kulp hvor det var svært vanskelig å komme til. Det er sannsynlig at de resterende pukkellaksene ikke gikk videre opp trappa. De 5 laksene som ble tatt ut opp holdt seg i ett par kulper med grus, trolig for å gyte. Ingen av pukkellaksene ble observert høyere opp enn til midten av laksetrappa, selv 3 uker etter første pukkellaks hadde passerte kamera i trappa. Det kan se ut som trappa er ett helt eller delvis vandringshinder for pukkellaksen. Videre opp elva er det en laksetrapp til samt strie stryk og fosser, dette kan forhåpentligvis redusere muligheten for en fremtidig etablering av arten i vassdraget. for Det ble ikke observert pukkellaks ved drivtelling/skjellprøvetaking i vassdraget i høst. Minst 5 pukkellaks ble fanget under sportsfiske, alle nedenfor laksetrappa.

Totalt 45 skjellprøver av laks ble levert skjellprøvestasjon ved Forsåfossen. Historisk sett for Forsåvassdraget er andelen fanget oppdrettslaks nedenfor Forsåfossen høyere en andel oppdrettslaks i gytebestanden. Forsåfossen og laksetrappa tyder og være ett oppgangshinder for oppdrettslaks. Skjellprøver tatt under overvåking programmet viser også at andelen oppdrettslaks i gytebestanden om høsten er lavere en andel oppdrettslaks i fiskesesongen nedenfor laksetrappa.

OVERVÅKING AV LAKS I MELKEELVA

Melkeelva er lakseførende 1.km oppstrøms fra Sjurvatnet til Fossene (lakseregisteret.no). Denne delen av lakseførende strekning er ovenfor den forvaltende grensen for anadrom fisk i vassdraget. I 2017 ble det gjennomført en runde drivtelling. Drivtellingen ble foretatt av Øystein Kanstad Hansen i forbindelse med overvåking og utfisking av oppdrettslaks i vassdrag, OURO prosjektet. tellingen ble utført i slutten av september, det ble observert 3 villaks, 2 mellomlaks (1 holaks) og 1 smålaks (ho).

Det ble også tatt skjellprøver av laks i Melkeelva under overvåkingsfiske i oktober. Antallet laks observert er ikke det totale antall laks som gyter i Melkeelva. Innsjøene i vassdraget tyder å være oppholdsplass for laksen frem til gytingen, og av erfaring er drivtelling av laks på elvestrekninger da mindre egnet som metode for beregning av gytebestanden. Det totale antallet laks som gyter på elvestrekningene er høyere enn observert antall laks under drivtelling. Vannføringen i Melkeelva var i oktober svært lav. Det er ikke usannsynlig at laksen ventet med gytingen til første uke i november da vannføringen økte.

I Sorelva ankom hovedmengden med laks først etter 20.oktober. lav vannføring er sannsynlig årsak til sen gyting. Tørre høster med påfølgende lave vannføringer gir sen gyting i Sorelva. I Forsaelva som har høyere vannføring en Sorelva startet gytingen mellom 5.-10.oktober. 14 dager senere hadde de fleste laksene forlatt elva, enten ved oppstrøms vandring til Forsavatnet eller ved utvandring til sjøen. I Forsaelva er det hovedsakelig mellomlaks og storlaks som gyter. Av oppgangen på 13 storlaks ble 6 av dem registrert på gyteplassene i Forsaelva. Til tross for svært begrenset med gyteareal ble det observert 15 laks på gyteplassene i Forsaelva. I mangel av gyteareal ble flere av gropene i midtre del av elva lagt på svært grunt vann og nært inntil land. I februar 2018 hadde gytegrope bunnfrøst.

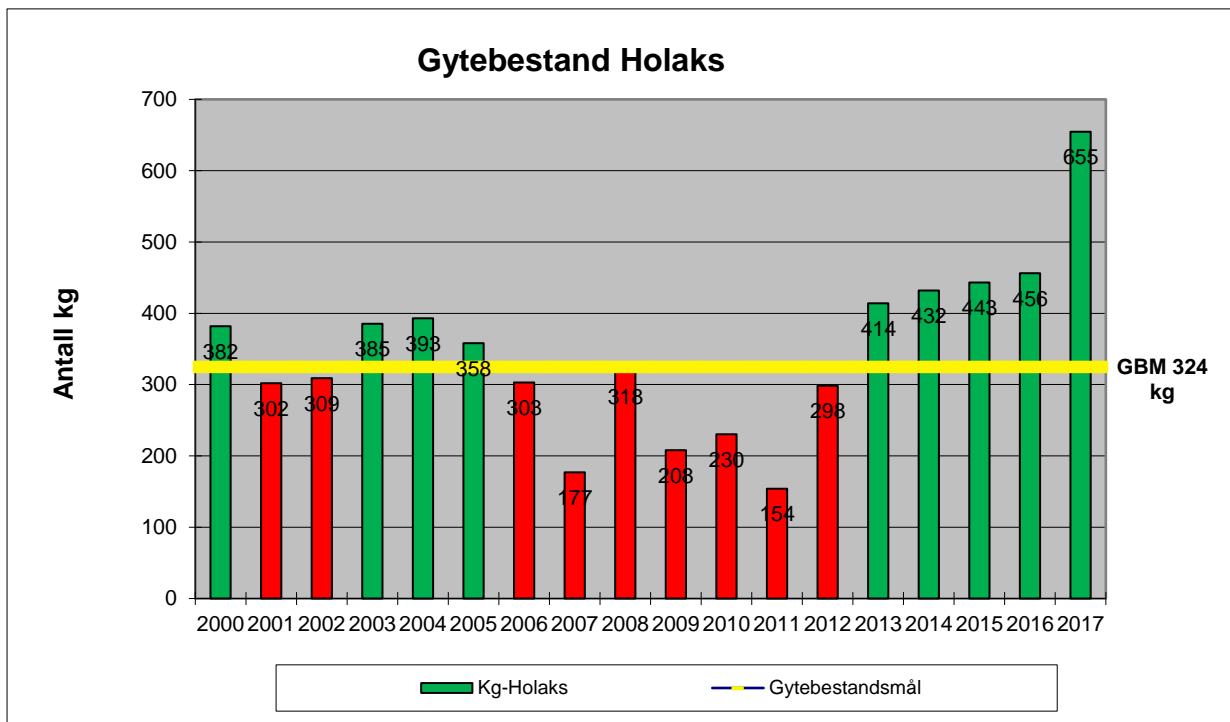
Bildet 3: Viser gytegrope i midtre del av Forsaelva. Her gytte en holaks på ca.5kg. Denne gytegrope bunnfrøs i løpet av vinteren 2018.

GYTEBESTANDSMÅL

Gytebestandsmålet for Forsåvassdraget er 324kg holaks. Beregnet gytebestand er basert på registrert laks på video og fangstdata. Våre tall viser en gytebestand på **655 kg holaks**. Måloppnåelse 202 %. Gytebestandsmålet er dermed oppnådd for sesongen 2017. Årets gytebestand er 200kg høyere enn i 2016 og den nest høyeste noen gang i vassdraget, kun toppåret i 1999 med ett innsig på nesten 1200 laks hadde høyere gytebestand.

Flere mellomlaks og en noe høyere andel holaks samt litt høyere snittvekt gav i sum en betydelig økning i antall kilo holaks.

Gytebestanden av holaks på 655 kg. må anses som maksimal bestand. Faktorer som predasjon fra mink og oter samt ulovlig fiske og feil fangstrapportering kommer som fratrekk på gytebestanden. Det er derfor fordelaktig å ha en beregnet gytebestand som er større en gytebestandsmålet. For å redusere feilkildene noe er fangst- rapporteringen justert til 100% i beregningen av gytebestanden.

Figur 3. viser gytebestand for årene 2000-2017. Tallene er beregnet fra oppgang i laksetrappa fratrukket fangst over trapp, justert til 100% fangstrapportering. Tallene må anses som maksimal gytebestand.

Uten de strenge reguleringene av fisket som elveeierlaget har innført hadde gytebestandsmålet i år likevel blitt oppnådd.

Det er imidlertid ingen grunn til å øke uttaket av laks selv om GBM blir oppnådd uten ekstra restriksjoner i fisket. Det er trolig de ekstra lokale restriksjoner på uttak av laks over 65cm. som er årsak til økningen av gytebestanden i vassdraget. Bestanden av mellomlaks har økt fra 77 til 164 i

perioden 2013-2017. Dette er sannsynlig ikke som følge av økt lakseproduksjon i vassdraget, men heller høyere overlevelse av flergangs-gytende laks, som vender tilbake til vassdraget 1-3 år etter 1.gyting. Eventuell økt produksjon av laks som følge av restriksjoner i uttak vil ikke kunne gi tydelige resultater før f.o.m 2018 sesongen for smålaks og 2019 sesongen for mellomlaks. Det er derfor ennå noen år før vi får endelig svar på om begrensningene i uttaket av laks gir ønsket resultat. Det årlige innsiget av førstegangsgytende laks i vassdraget består av 3.generasjoner laks da Smoltalderen er 2-4 år. Hovedmengden av smolt vandrer ut som 3.åring, omtrentlig 55-65% av generasjonen. Resten er 2.årig smolt (20-25%) og en andel 4.årig smolt (15-20%). Dette gir en betydelig overlapping av generasjoner.

Ser vi på innsiget av smålaks i 2017 (265 laks), var andelen 2.årig smolt, fra skjellprøvene, hele 43% av bestanden med smålaks (114 laks). Det kan bety at ett høyere antall enn normalt med 2.årig smolt vandret ut i 2016. En andel på 43% er ett høyt tall for dette vassdraget og kan være ett tegn på gode oppvekstsvilkår i vassdraget men forhåpentligvis, om noe forenklet sett, også være en mulig indikasjon på en sterkere 2013 årsklasse. Med lik sjøoverlevelse, og normalfordeling av årsklasser med smolt, kan 2018 sesongen gi ett bedre svar på dette når hovedmengden av laks fra 2013 generasjonen forventes tilbake til elva.

2013 var også første året med oppnådd GBM siden 2005.

Smålaksen har i samme periode hvor antall mellomlaks økte ikke vist samme tendens, og bestanden er fortsatt langt under gjennomsnittet enn for årene 1996-2005. Dette var ett forventet resultat da økning av smålaks i hovedsak må skje gjennom økt produksjon av smolt i vassdraget, ved lik sjøoverlevelse. Bestanden av mellomlaks kan raskere øke som følge av fredning av laks over 65.cm og derav økt antall flergangsgytere. Den reduserte beskatningen av smålaks i vassdraget har trolig også virket positivt for økt antall mellomlaks, da den andelen smålaks som overlever øker og i neste omgang kan komme tilbake til vassdraget som flergangsgytere etter endt sjøopphold.

Laksebestanden er totalt sett fortsatt under gjennomsnittet og har ikke nådd elveeierlagets forvaltningsmål.

For 2017 sesongen var antall laks 67% av gjennomsnittet for perioden 1996-2005. Uten restriksjoner i fisket er det grunn til å anta at fisketrykket etter laks også hadde økt. Uttaket kan først øke når vassdraget viser en stabil høyere produksjon over tid og antall tilbake vandrende laks øker til normalt nivå. Det er ikke tilfellet i dag, selv om gytebestandsmålet er oppnådd for femte året på rad og sjette året med økning. Etter en rekke svært dårlige år (2007-2011) med ikke oppnådd GBM er det fordelaktig å ha en så høy gytebestand som mulig. Dette for å sikre en høy produksjon og øke antallet flergangsgytere. I tillegg har laksen tatt i bruk Melkeelva, som må regnes som nytt område til produksjon av laks, dette øker behovet for høyere gytebestand i forhold til tidligere år.

Selv om gytebestanden av (kg-holaks) laks i vassdraget var historisk høy i 2017 er det fordelaktig å ikke øke uttaket av laks før vi får resultater fra tiltakene som er gjort.

Forsåvassdragets elveeierlag vil i årene som kommer fortsette å ha ett sterkt fokus på beskatning av laks i kombinasjon med ivaretagelse av allmennhetens interesse for rekreasjon og sportsfiske i vassdraget.

Prosjektansvarlig

Robin Sommerset

Per Sommerset

Leder

Forsåvassdragets Elveeierlag SA